

(המשך מעמוד 13)

היית בלמ"ח ושם היה מקובל ונפוץ להקריץ את אלתרמן. אך קרה שהתנגדות לשירתו זה נכון, הייתי בפלמ"ח הייתי בין הבר דדים שאלתרמן לא דיבר אלי.

היום, בדועבד, אתה מעריץ אחרת את שירתו? גם היום אני לא מבין אותו אינטלקטור אלתרמן ואיני מבין את חריזתו. הוא לא מדבר אלי בשפת הנפש. ואני לא חושב שבשנות ה-50 הייתי מרדן. עצם הכתיבה שלי, שהייתה מנוגדת לחלוטין לכתיבתו של אלתרמן, הייתה מרד. בעוד שנתן זך נתן לזה ביטוי מסאי מבריק ובוטה. אני פשוט כותבתי, וזו הייתה ההתנערות שלי משירתו של אלתרמן.

מי לדעתך ירש את משורר דור ה-50? אתה יכול להצביע כיום על קבוצה של משוררים צעירים שאתה מעריץ?

את זה אפשר יהיה לראות רק בעוד עשר שנים. באיזו מידה הדור הצעיר של המשוררים של היום השפיע על השירה. יש משוררים טובים מאוד בקרב הדור האחרון. יש שלושה משוררים שהם לדי עתי מצויינים. ואלה הם מנחם בן, שאמנם לא כתב בחמש השנים האחרונות. אך אני מאוד מעריך את מה שכתב עד אז, ויש להניח שעוד יחזור ויכתוב. ויש אהרון שבתאי והרולד סימל. המשוררים האלה גילו מציאותיות שאני לא הגעתי אליהן. יש בשירה שלהם איזה קונקרטיזם חדש. שהוא מעבר לרגשות ויחד עם זאת מלא רגשות. אני מאוד אוהב את הדברים שכותבים רוני סומק ופרץ בנאי, אך הם עליון לא מגובשים. יחד עם זאת, אני חייב להודות שאני לא מעודכן כמו שהייתי רוצה להיות. כשם שאין לי כוח לנסוע לסין וליפאן ולטאיוואן, אני גם לא יכול להימנע עם כל המשוררים הצעירים שרוצים לפגוש אותי או לקרוא את כל החומר הנשלח אלי. אני לא יכול להשפיע, אני עייף.

אתה אוהב כאשר מדחינים את שיריך?

יש שאני אוהב ויש שלא. יש ביצועים שאני אוהב ויש שלא.

איךו ביצועים אתה אוהב? של אלדר לידור. הוא הלחין כמה משירי ריי בשביל אלי גורנשטיין. זה הכי קרוב לטעמי, אבל זה לא פופולרי. זה ביצוע אמנותי.

אתה אוהב את הביצועים שופולרי של שלמה ארצי, לדרך שתי נקודות עובר רק קו שיר אחד?

כן, אני אוהב את הביצוע הזה. אך הביצוע של אלי גורנשטיין, למרות שהוא לא מושמע ברדיו מפני שהוא מאוד אמנותי ולא פופולרי, קרוב מאוד אלי.

אתה מכנים שיריך את שיריך?

אני שמח על כל הלחנה. כאשר פונים אלי אני תמיד נותן רשות. הלחן הוא אינטרסטי של השיר שלי, ולי אין זכות מוסרית להגיד לאדם איך להבין את השיר. אני שמח כאשר דברים שלי מעוררים בי מישהו את האמן שבני.

לפני כמה ימים השתתפת בכנס הייקים, שהתקיים בבית הנשיא, למרות שעלית ארצה כגיל 11. קראת משהירן וסיפרת לי שזו הייתה חוויה בלתי רגילה, הישם גש עם כל הייקים הזקנים שעלו מגרמניה לפני עשרות שנים, וחלי קם עדיין לא יודעים עברית. בעיית העדות היא כרגע אחת הבעיות הבערות ביותר. מה עמדתך בעניין?

כל עניין העדות עושה לי רע. זהו שברת אידיאל שהיה לדור שלי, האידיאל של יצירת אדם ישראלי. זו שברת כל מה שהוביל לקום המדינה. ההרגשה שלי היא שעסק התפרק, וזה לא ילך ליצור אדם ישראלי בקפיצת דרך. זהו החלק שאי אפשר להתגבר עליו. יצירת אדם ישראלי היא טעות כמו שיצירת מוסיקה ישראלית ומחול ישראלי זו טעות. מה זה תאדם הישראלי? מי הוא? אני חושב שמה שקורה כעת זו אכזבה גדולה לכולנו. לא הצלחנו. המדינה בת 34 ולא הצלחנו. לטח הארוך איננו דואג. זה יסתדר. כשאני חושב על העליות שהגיעו ארצה בשנות ה-20 וה-30 והסתגרו בתוך עצמן, אני מבין שזה יסתדר. העליות

האלה יצאו בסופו של דבר מתוך עצמן והשתלבו. אבל עד לאותו טווח רחוק, שבו זה יסתדר, אנחנו יכולים לאבד את עצם קיומנו. וזה מטריד אותי. כי אין מה לעשות. ככל שאתה עושה יותר נסיונות, זה נעשה יותר בולט שאין מה לעשות. ולכן צריך לתת לעניינים להתגלגל כמו שהם עכשיו.

החשש שלי הוא, שהצד המאחד יהיה הדת, וזה הגרוע ביותר, כי זו תהיה הודאה בכישלון. זו תהיה הודאה בכך שנכשלנו ביחסים בין בני אדם, ואנו חוזרים למשהו מן האלה. ואז זה יהיה כמו להרים ידים. מזה אני מוחד.

אני עצמי לא נתקל ולא מרגיש בכל העניין הזה של קיטוב עדתי. זה בכלל לא עולה על דעתי, שהתלמיד הזה שלי הוא רומני והאחר הוא תימני והשלישי הוא מרוקאי והרביעי הוא רוסי. אף פעם לא עלה בדעתי. יש מי שאני אוהב ויש מי שאני אוהב. יש ימין שאני מסכים עם דעותיו, ויש שמאל שאני כן מסכים עם דעותיו. כל עניין העדות נראה לי שהוא מנוצל באופן מלאכותי כדי להפסיק הליכה לקראת משהו טוב יותר. ולכן צריך לתת לדברים להתגלגל. צריך לדבר על הבעיה באופן גלוי ביותר. רק אם דיברו על הבעיה ולא יטאטאו אותה ולא יסתירו אותה, זה הדבר היחיד שיכול עוד להציל אותנו.

חשוב שכל רגשות המרירות והשינאה ייצאו מאיתנו, ורק כך ניפטר מהן. מכיוון שמה שקרה עם העדות זה כמו ניתוח שלא הצליח, צריך שהמגולה תצא החוצה ואז לתפור מחדש. העולם החיצוני מסביב לנו כל כך משתנה, יש כוחות חזק שלא ידוע לאן יזרקו אותנו. לכן צריכה להיות מבט גים שותפות-גורל. עם ישראל תמיד התר קיים בגלל שותפות-גורל. יחד עם זה, אין לי עצה איך לרפא את העסק. אך היות שהעסק נפתח, צריך לדבר. בסופו של דבר הבריס ימצאו את פיתרוןם. אני מאמין גדול ברע במיעוטו ובאין ברידה.

אף פעם לא חשבתי על אדם במובן של פולני או רומני. הרי כולם שווים בעיני. ומצד אחד, הבעיה הסוציאלית היא אחת הרעות הגדולות. כל עניין ריבוי הילדים, אם גם לי היו ארבע ילדים ויותר, גם ילדיי היו הופכים למיידועמה. אפילו הייתי מיליונר והייתי שוכר להם מפילו פרטיים לבלט ולפנסתר. האדם המתפתח הוא סכום של הזמן שהוריו יכולים להקדיש לו. כשיש שלושה-ארבעה ילדים ויותר, אתה לא יכול להשתלט על זה. אני כליך נגד ריבוי ילדים, ובארץ זה הרי עניין של סרה קדושה. זה התחיל עם ה-100 לירות שבגוריון הענקי לכל ילד עשירי, ריבוי ילדים הוא אחד ממקרי רות הרע. לי יש שלושה, ואני על הגבול. מישפחה עם שישה-שבעה ילדים לא יכיר לה להקדיש לכל ילד וילד את מירב תשומת-הלב. יש כאלה שאומרים לי: לך וראה במאה שערים. יש שם מישפחות החיות עם שמונה ילדים בשני חדרים, והרי הילדים במאה שערים הם ילדים צרף צים שמקצצים להם את המוח בחדר. אבל החדר הוא נוסטלגיה וכל אחד אוהד נוסטלגיה. את יודעת שאסור ללמד את מנדלי מוכר טפרים בבית-הספר?

מדוע? כי הוא מתאר את העיירה היהודית בגיונה, ולכן הוא הוצא מתוכנית-הלימודים. לא מלמדים יותר את מסעות בנימין מטולדה. למה? כי עיירה יהודית צריכה להיות עולם נפלא נהדר. לא עולם מתנוון של מלחיים בריבית ושאר מרעין בישין. ומה שקורה ליהודי מיוזרח-אירופה קורה ליהודי צפון-אפריקה. גם הם זוכרים את העולם שלהם כעולם נפלא. הם לא זוכרים את גיונה של הארץ-צות שמהן באו. הם זוכרים רק את המ-סורת, את הנפלא, את הנהדר. הרי זהו שיקריות כנגד שיקריות.

איךו סופרים נוספים הוצאו מתוכנית הלימודים?

הוציאו את יליצ, לא מלמדים יותר שני אריוו ואני יוצר קוצו של יוד. את יודעת למה? כי יליצ התנגד לגורניום ולרבנות, והוא התנגד לזה במאה ה-19. הוא היה איש אמין מאוד להתנגד לכ-פייה הדתית במאה ה-19. אז כיום לא מלמדים אותו עוד. הוא נעש.

אתה אוהב את הצורה ש-כה מלמדים אותך כבתי-ספר וכ-אוניברסיטות?

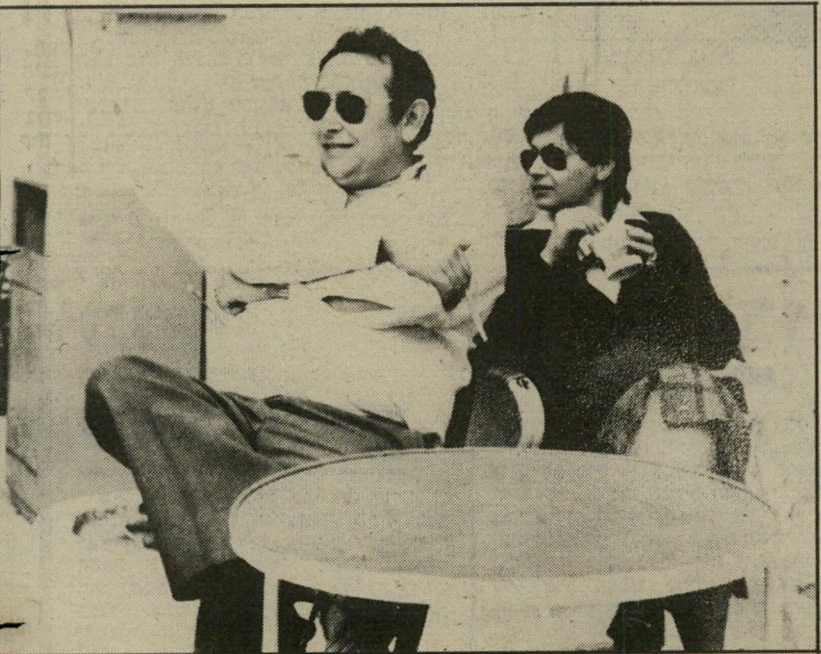
לשימחתי אני לא נוכח בשיעורים. אבל אני יודע שמורה לא טוב יכול להרוס לתלמיד את התיאבון לכל החיים. אני מקווה שכמה שפחות מורים כאלה מלמדים אותי.

המוזיקה של בעל חברה ידועה הבוס-המאהב שלה: הוא

פינוק הפילגוש

יידת המישטרה שקיבלה את פרטי אירוע מיספר 66 מהמוקד בחיפה, מיהר רה אל הבית ברחוב הצבי 12. אשה התלור נגה בטלפון שתברה. אפרים פייגנבאום, בעל חברת-המחשבים בינאר, תקף אותה. השוטרים לא הצליחו למצוא את הגבר שתקף את חנה קמין, אך מכיריה העבירו את האשה הצעירה לבית-החולים לקבלת טיפול רפואי.

בחודש שעבר הגישה חנה קמין בת ה-30, בעלת עיניים ירוקות ומבט ביישני, תצהיר לבית-המישפט המחוזי בחיפה שבו תיארה בין היתר את הסצינה שהתרחשה

חנה ואפרים בספרד כמו בעל ואשה

דקות ספורות לפני שהזעיקה את השוטרים לעזרתה: "למרות שאפרים הוזהר במישטרה, הוא נכנס עם חברתו (מוכירה העובדת עימו בחברת-המחשבים) לדירה. היכה אותי בגור כוחות, וקרא לי בשמות גנאי כמו זונה ובת זונה. כשנכנסתי לשכנים להזעיק את המישטרה, הוא נעל את הדלת, אך מאחר שהמנעול היה מקולקל, הצלחתי להיכנס לדירה ואז הוא היכה אותי שנית. דרך לי על תחוה וירק עלי. הם הסתלקו מהדירה לפני שהניידת הגיעה."

תלונות דומות

פייגנבאום הגיש תלונה נגדית, וטען שחנה, שהייתה ידידתו במשך 10 שנים, נשבה אותו והוא ביקש לטיפול רפואי. לחנה קמין גירסה משלה. היא טוענת שפייגנבאום תקף אותה, ואז מתוך

סיפרה או האשה בבית-מישפט השלום בחיפה, כשדרשה צו שיאסור על בעלה להיכנס לדירתם המשותפת: "מקום המצאו הקבוע של אפרים פייגנבאום איננו בבית. מקום מגוריו הקבוע, בהיותו בחיפה, הוא אצל הגברת חנה קמין, ברחוב ישעיהו 16. הגברת חנה קמין משמשת כמוכירתו של אפרים פייגנבאום, אולם בנוסף לכך היא ידועה כאהובתו וידידתו. פייגנבאום חי עימה באופן קבוע, ומקיים עימה חסים אישיים." האשה טענה שכל ביקור של בעלה בביתם גרם לה פחדים וחוסר שינה. טענה שהיא פוחדת שבעלה יכנס לבית בלילה, יקים צעקות ויכה אותה.

חנה קמין סיפרה בתצהירה, שהוגש ל-בית-המישפט על-ידי עורכי-הדין שושנה ברוידה ואבי גולדבלט, דברים דומים לאלה שגילתה מרים פייגנבאום: "במוצאי אי ראשה-השנה 1982, אחרי שביליתי את החג לבד, הגיע אפרים לדירה שלי. יחד עם חברתו, התחל לקרוא לי בשמות גנאי: סחטנית, שפלה, זבל, נחש."

